הא קיימא שניה. ומה הפסידוהו הראשונים: **קרובים בנשותיהם.** נשאו שתי אחיות ואין כשירין בעדות אחת נמצא שלא היה לו עדות כשכפרה ראשונה אלא הם לבדם. וכי תימא למה לי למתניה איצטריך כגון שנתי אחיות הללו גוססות: **למיתה.** הוו להו כאילו מתו ותפטר כת ראשונה דהא קיימא כת שניה: **קמ"ל דשתא מיהא הא לא שכיב.** ולימדך שהגוסס הרי הוא כחי לכל דברין[1] ואף על פי שרובן למיתה: **מתני' תשומת יד.** הלוואה שנשא בידו ממון: **ואבידה.** שמצא אבידה: **חטין ושעורין וכוסמין כו'.** ריש אשמועינן מין אחד ותביעות חלוקות וסיפא אשמועינן תביעה אחת כולה פקדון ומיני חלוקין: **ושהכני בני.** הכאה שאין בה חבורה שאינו חייב עליו מיתה שהמכה אביו אינו חייב אא"כ עשה בו חבורה[2] וכיון דליכא מיתה איכא ממון דנוסח: **ושאכל בי חבירי.** משום יוה"כ נקט ליה דאע"ג דענוש כרת חייב ממון. והיך דלעיל נקט משום חצי נזק כדמפרש בגמרא א"נ לאשמועינן דהמשביע עדי קנס חייבים. ושהכני בני נקט לאשמועינן דהוא"ל ואין בה חבורה אין בה מיתה וחייב ממון: **גמ' דר' אלעזר בר"ש.** בפרק מרובה (ב"ק דף עה.): **יבואו עדים ויעידוהו.** ויתחייב ואינו נפטר בהודאה דאשמה דכי אמרי' מודה בקנס פטור דנפקא לן ב"ק (דף מד:) מאשר יכשיעון אלהים[3] פרט למרשיע את עצמו ה"מ היכא דלא אתו עדים לא משלם קנס אפומיה דיליה אבל אתו שהדי בתר הכי משלם: **לא תיבעי לך.** דחייבין שהרי הפסידוהו בכפירתן: **כי תיבעי לך כו'.** זה השביעון קודם שהודה בעל דין ואם העידוהו היה מתחייב ומיהו הא מיבעיא לן אי מיחייבי או לאו משום דאיכא למימר קנס לאו ממון גמור הוא דהא אי הוה מודה מיפטר לגמרי ואיכא למימר נמי כל כמה דלא אודי ממון הוא: **ורבנן דהתם כמאן סבירא להו.** הש"ס פריך עלה דהא בעיא ורבנן דהתם דפליגי במודה בקנס דבעי' להא בעיא אליבייהו כמאן סבירא להו בחידך פלוגתא דאיפלגו לעיל רבנן ור' אלעזר בר"ש דמשביע עד אחד: **אי כר"א בר"ש.** סבירא להו דהא דדבר הגורם לממון כממון דמי מאי מספקא לן דמשביע עדי קנס א"נ לאו ממונא הוא בגיר מגורם לממון לא הוי דהא כי לא מודה משלם ממון ותפשוט לך דמיחייבי קרבן שבועה משום גורם לממון: **אלא כרבנן דהכא כו'.** הכי מבעיא לן אי רבנן דהתם דפטרי במודה בקנס ואח"כ נאו עדים סבירא להו כרבנן דהכא דגורם לממון לאו כממון דמי קנס קודם הודאה מאי מדמית ליה לממון או גורם לממון מי אמרינן כיון דאי הוה מודה קודם עדים מיפטר עולמית אין זה ממון: **או דלמא השתא מיהא.** כשמשביע זה את העדים לאו אודי ואי הוה מסהדי הוו מחייבי ליה ואין זה גורם לממון אלא ממון גמור: **הניחא למ"ד כו'.** פלוגתא היא בב"ק (דף טו.) ובכתובות (דף מא.): **חצי נזק צרורות.** בהמה שהיתה מהלכת בדרך והיו צרורות מתחזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלמת חצי נזק ואע"פ שאין זה שיעור דהא תולדה דרגל ולאו תולדה דקרן תמה וה"ל לשלומי נזק שלם הלכה למשה מסיני הוא לחצי נזק וההוא חצי נזק ממונא הוא דהא לאו תולדה דקרן הוא: **משום כושם ופגם.** דהא איכא ממון דקנס דבר הקלוב בתורה כגון ל' של עבד בין עבד יקר בין עבד זול וכן נ' של אונס ושל מפתה שוים בכל הנשים אבל בושת הכל לפי המביים והמתביים [כתובות מ.] לכן הוי ממון וכן פגם. [4]בתולה כתובתה מאתים ובעולה מנה: אלא כיון דתרלת כולה מתני' בממון: **מאי קמ"ל.** נימא אחת או שתים ונשתוק: **ריש"א קמ"ל דחצי נזק צרורות ממונא הוא.** ואיידי דתנייה הא תנא בהדי' תשלומי ד' וה' ואונס ומפתה דממון שאין משתלם בדאש הוא דומיא דחצי נזק שאין משתלם בדאש ודכוותה משנינן בשמעתא קמייתא דשנהדרין (דף ג.): **סיפא קמ"ל.** שחכו בי חבירי ביום הכפורים או הדליק גדישי לאפוקי מדר' נחוניא דאמר המתחייב כרת פטור מן התשלומין ואיידי דתנן להך תנא בהדייהו שהכני בני דקרובה לגד מיתה ואשמועינן דהואיל ואינו חייב מיתה בהכאה בלא חבורה חייב בתשלומין שהוציא

[1] לקמן דף לז:, כ) [שם ערכין יח. קידושין עא.: ניטין כח.], ג) רש"ל מ"ז [והרא"ש סוף פרק אלו מגלחין סי' לז מקיים גרסת זו], ד) [נ"ל ותעידוהו וכ"ה במשנה שבמשניות], ה) [ב"ק עה.], ו) [לעיל לב. וש"נ], ז) [כתובות מא. ב"ק טו. סנהדרין ג.], ח) ב"ק ג: [טו: כתובות מא:], ט) ספסיס כט. לב. כתובות ל. מגילה ז: (תוספתא ב"ק פ"ז תוספתא מגילה פ"א), י) [שמות פ"א ה"א], כ) [סנהדרין פה:], ל) [שמות כב], מ) [ע' תוי"ט שמות ע"ז], נ) שיך לע"ב,

הגהות הב"ח

(א) גמ' השתא מיהא לא שכיב. נ"ב לפי דברי התוס' משמע דלא גרס' לה: (ב) שם אליבא דר' אלעזר בר"ש דאמר יבואו עדים ויעידו לא תיבעי לך כי מיבעי:

גליון הש"ס

גמ' רוב נוספין למיתה קמ"ל. עי' בהרא"ש סוף מ"ק:

מוסף רש"י

קרובין בנשותיהן. נשואי שתי אחיות, דהכא שעמא לא חזו לאקודה, ואם תאמר למה לי למיתנא, איצטריך כגון שהיו נוספות נאותה שעה (לקמן לז:). מהו דתימא. קיימא לן רוב נוספות למיתה והוו להו כמתות, והוה ליה ממון שיש עליו עדים דלא מחייב לשומה, קמ"ל. השתא מיהא לא שכיב, ואף על גב דרוב נוספין למיתה, כל זמן שלא מת מי הוא לכל דברים (שם). פלגא נזקא. שחייבה תורה שור תם (כתובות מא:) ממונא. דין הוא שישלמנו ואינו קנס, ונפקא מינה דאי מודה מקמי דאתו סהדי לא מיפטר (ב"ק טו.) דקסבר תם שוורים נגחים הם ומדינא כולהו בני לשלומי דהוה ליה למינגחיה, ורחמנא הוא דחס עליה (סנהדרין ג.). בחצי נזק צרורות. דמשתלם בנזק בהמה המהלכת והמתה צרורות מתחת רגליה והזיקה, דתנן בב"ק (ח.) דמשלמת חצי נזק, ובהכאה חצי נזק קי"ל בב"ק דהלכתא גמירי לה מסיני שהוא תולדה של רגל ופטורה בדה"כ כי רגל, ומזקי רגל לאו קנסא ניהו אלא ממונא, שהרי מועדת מתחילתה, וגבי צרורות הוא דלקיל רחמנא, וכיון דממונא הוא משלם על פי עצמו (כתובות מא:). ר' נחוניא בן הקנה היה עושה יוה"כ כשבת לתשלומין. המדליק גדיש ביוה"כ ומתחייב כרת, פטור מן התשלומין כאילו הדליקו בשבת שהוא מתחייב בנפשו מיתת ב"ד דפטיש לן דפטור מלשלם, כדכתיב (שמות כא) וגלה יהיה אמון עונש יענש, הא אם אמון יהיה לא יענש, אלא יוה"כ שמיתתו בידי שמים שנכרתים מיד ונכנו אמון הוא קרוי, שנאמר (בראשית מב) וקרהו אמון, הלכך פטור מלשלם (פסחים כט. ועי"ש לב. ומגילה ז: וכתובות ל.).

[2] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף כמ

רבינו חננאל

הא קיימא שניה ופריק רבינא כגון שהיתה שניה בשעת כפירת הכת הראשונה קרובין בנשותיהן לתובע או לנתבע שלא היו ראוין לעדות והיו נשותיהן גוססות באותה שעה. מהו דתימא רוב גוססין למיתה וכיון שהן גוססות כאילו מתו כבר וכת השניה כשרין לעדות הן: קמ"ל השתא מיהא הא לא מתו. ומשכחת לה כגון שראו עדות זו והן רחוקין שהיו כשרים ונתקרבו ונפסלה עדותן כל זמן שהן קרובין ואם מתו נשותיהן ונתרחקו חזרו לכשרותן וכשרין הן לדעיד העדות שהיתה מסורה בידם קודם שנתקרבו. דגרסינן בערכין פרק השג יד בנדר (דף יז:) אלא מעתה דהוא עד עד שיהא כשר מתחלתו ועד סופו בעינן. וכי תימא הכי נמי דהתניא היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו פקח ונתחרש פיתח ונסתמא שפר ונשתטה פסול. עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו ומתה בתו פקח ונתחרש וחזר ונתפקח פיתח ונסתמא וחזר ונתפחח שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה כשר. זה הכלל תחלתו וסופו בכשרות כשר [1] תחלתו וסופו בפסלות פסול ופרקינן שאני התם דכתיב או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו (אם לא יגיד) בראיה והגדה תלה רחמנא והאיכא: **מתני'** משביע אני עליכם כו' שיש לי ביד פלוני פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה. [כו']: **גמ'** איבעיא להו משביע עדי קנס מהו. אליבא דרבנן דאמרי מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור. וכרבנן דאמרי דבר הגורם לממון לאו כממון דמי. ת"ש משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני צוף וחצי נזק צרורות דהלכתא כר' ואוקימנא בחצי נזק צרורות דהלכתא בגמרי לה דממונא הוא: שאנס איש פלוני ופתה את בתי כו'. אוקימנא משום בושת ופגם. מאי קמ"ל כולה ממונא הוא [כו']: ת"ש משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני

[3] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[4] הא קיימא שניה אמר רבינא [5]הכא במאי עסקינן כגון שהיתה שניה בשעת כפירת ראשונה קרובין בנשותיהן ונשותיהן גוססות [6]מהו דתימא [7]רוב גוססים למיתה קמ"ל [8] [9](השתא מיהא לא שכיב): **מתני'** [10]משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שאין אנו יודעין לך עדות אין חייבין אלא אחת [11]שבועה שאין אנו יודעין שיש לך ביד פלוני פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה חייבין על כל אחת ואחת [12]משביע אני עליכם אם לא תבואו [13]ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון חטין ושעורין וכוסמין שבועה שאין אנו יודעין לך עדות אין חייבין אלא אחת [14]שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני חטין ושעורין וכוסמין חייבין על כל אחת ואחת [15]משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון וחצי נזק תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה ושאנס איש פלוני את בתי ופתה את בתי ושהכני בני ושחבל בי חבירי ושהדליק את גדישי ביוה"כ הרי אלו חייבין: **גמ'** איבעיא להו משביע עדי קנס מהו אליבא דר' אלעזר בר"ש [16] לא תיבעי לך [17]דאמר יבואו עדים ויעידו כי תיבעי לך אליבא דרבנן דאמרי [18]מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור ורבנן דהתם כמאן סבירא להו אילימא כר' אלעזר בר"ש דהכא הא קאמר [19]דבר הגורם לממון כממון דמי אלא כרבנן דהכא דאמרי דבר הגורם לממון לאו כממון דמי מאי כיון דאילו מודה מיפטר [20]לאו ממונא קא כפר ליה או דלמא השתא מיהא לא אודי תא שמע משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק והא חצי נזק [21]קנסא הוא כמ"ד [22]פלגא נזקא ממונא הניחא למ"ד פלגא נזקא ממונא אלא למ"ד קנסא מאי איכא למימר [23]בחצי נזק צרורות [24]דהלכתא גמירי לה דממונא הוא ת"ש תשלומי כפל [25]משום קרנא ותשלומי ד' וה' [26]משום קרנא שאנס איש פלוני ופתה את בתי [27]משום בושת ופגם מאי קמ"ל כולה ממונא הוא רישא חדא קמ"ל סיפא חדא קמ"ל רישא חדא קמ"ל דחצי נזק צרורות ממונא הוא סיפא חדא קמ"ל ושהדליק את גדישי ביוה"כ לאפוקי מאי לאפוקי מדר' נחוניא בן הקנה [28]דתניא ר' נחוניא בן הקנה היה עושה יוה"כ כשבת לתשלומין מה שבת כו' ת"ש משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שהוציא

[5] ל"ל דלמא השתא מיהא. כשמשביע זה את העדים לאו אודי ואי הוה מסהדי הוו מחייבי ליה ואין זה גורם לממון אלא ממון גמור: **הניחא למ"ד כו'.** פלוגתא היא בב"ק (דף טו.) ובכתובות (דף מא.): **חצי נזק צרורות.** בהמה שהיתה מהלכת בדרך והיו צרורות מתחזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלמת חצי נזק ואע"פ שאין זה שיעור דהא אורחא בהכי הוא דהא אורחא דרגל ולאו תולדה דקרן תמה וה"ל לשלומי נזק שלם הלכה למשה מסיני הוא לחצי נזק וההוא חצי נזק ממונא הוא דהא לאו תולדה דקרן הוא: **משום כושם ופגם.** דהא איכא ממון דקנס דבר הקלוב בתורה כגון ל' של עבד בין עבד יקר בין עבד זול וכן נ' של אונס ושל מפתה שוים בכל הנשים אבל בושת הכל לפי המביים והמתביים [כתובות מ.] לכן הוי ממון וכן פגם. [6]בתולה כתובתה מאתים ובעולה מנה: אלא כיון דתרלת כולה מתני' בממון: **מאי קמ"ל.** נימא אחת או שתים ונשתוק: **ריש"א קמ"ל דחצי נזק צרורות ממונא הוא.** ואיידי דתנייה הא תנא בהדי' תשלומי ד' וה' ואונס ומפתה דממון שאין משתלם בדאש הוא דומיא דחצי נזק שאין משתלם בדאש ודכוותה משנינן בשמעתא קמייתא דשנהדרין (דף ג.): **סיפא קמ"ל.** שחכו בי חבירי ביום הכפורים או הדליק גדישי לאפוקי מדר' נחוניא דאמר המתחייב כרת פטור מן התשלומין ואיידי דתנן להך תנא בהדייהו שהכני בני דקרובה לגד מיתה ואשמועינן דהואיל ואינו חייב מיתה בהכאה בלא חבורה חייב בתשלומין: שהוציא

[7] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[8] ב ג מי' שם פ"ט הל' טו:

[9] ד ה מי' שם הל' טו: ס ו מי' שם הל' ה:

סא ז מי' פ"ג מהל' גניבה הל' ח ממג עשין עא עמ"ש מי' שמח:

סב ח מי' פ"ט מהל' שבועות הל' ד:

סג ט מי' פ"ב מהל' מזק ממון הל' ז וש"ה מהלכות סנהדרין הל' ט סמג עשין מז לז טוש"ע מ"מ מי' ח סעיף ח:

סד י מי' פ"ב מהל' מזק ממון הל' ז וש"ב שם הלכה ב [וש"ה מהל' סנהדרין הל' ט] סמג עשין סח טוש"ע מ"מ מי' שפט סעיף יח וסי' של סעי' ג:

סה כ ל מ מי' פ"ט מהל' שבועות הל' ה:

[10] **ושאנס** איש פלוני או פתה את בתו. פי' בקונט' די"מ בתו של עצמו וטעמא דפטורין משום דאיכא מיזב מיתה ואי אפשר להעמידו דאפילו בלא מיזב מיתה מאן קתבע השתא

[11] א מי' פ"י מהל' שבועות הל' טו:

נח ב ג מי' שם פ"ט הל' טו:

נט ד ה מי' שם הל' טו:

ס ו מי' שם הל' ה:

סא ז מי' פ"ג מהל' גניבה הל' ח ממג עשין עא עמ"ש מי' שמח:

סב ח מי' פ"ט מהל' שבועות הל' ד:

סג ט מי' פ"ב מהל' מזק ממון הל' ז וש"ה מהלכות סנהדרין הל' ט סמג עשין מז לז טוש"ע מ"מ מי' ח סעיף ח:

סד י מי' פ"ב מהל' מזק ממון הל' ז וש"ב שם הלכה ב [וש"ה מהל' סנהדרין הל' ט] סמג עשין סח טוש"ע מ"מ מי' שפט סעיף יח וסי' של סעי' ג:

סה כ ל מ מי' פ"ט מהל' שבועות הל' ה:

[12] ד ה מי' שם הל' טו:

[13] ד ה מי' שם הל' ה:

[14] ד ה מי' שם הל' ה:

[15] ד ה מי' שם הל' ה:

[16] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[17] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[18] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[19] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[20] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[21] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[22] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[23] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[24] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[25] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[26] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[27] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

[28] ל"ל מחלתו או פוסו בפסלות וכ"ה בב"ב דף קמח

שהוציא איש פלוני שם רע על בתי חייבין הודה מפי עצמו פטור הא מני ר' אלעזר בר' שמעון היא דאמר [6]יבואו עדים ויעידו אימא סיפא הודה מעצמו פטור אתאן לרבנן כולה ר' אלעזר בר' שמעון היא וה"ק לא משכחת לה הודה מפי עצמו דפטור אלא היכא עדים כלל והודה מעצמו: מתני' [8]משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידו שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה שאיני בן חלוצה שאיש פלוני לוי שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה [2]שאנס איש פלוני את בתו ופתה את בתו ושחבל בי בני ושחבל בי חבירי [3]שהדליק גדישי בשבת הרי אלו פטורין: גמ' טעמא דאיש פלוני כהן דאיש פלוני לוי הא מנה לפלוני ביד פלוני חייבין הא קתני סיפא [4]עד שישמעו מפי התובע אמר שמואל בבא בהרשאה [5]והאמרי נהרדעי [2]לא כתבינן אורכתא אמטלטלי [7]ה"מ היכא דכפריה אבל לא כפריה כתבינן ת"ר מנין שאין הכתוב מדבר אלא בתביעת ממון ר' אליעזר אומר נאמר כאן [1]אואין ונאמר להלן [2]אואין מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן [7]אינו מדבר אלא בתביעת ממון [3]אואין דרוצה יוכיחו שהן אואין ומדברים שלא בתביעת ממון דנין אואין שיש עמהן שבועה מאואין שיש עמהן שבועה ואל יוכיחו אואין דרוצה שאין עמהן שבועה [4]אואין דסוטה יוכיחו שהן אואין ויש עמהן שבועה ומדברים שלא בתביעת ממון דנין אואין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן מאואין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן ואל יוכיחו אואין דרוצה שאין עמהן שבועה ואל יוכיחו אואין דסוטה שאע"פ שיש עמהן שבועה יש עמהן כהן ר"ע אומר [5]והיה כי יאשם לאחת מאלה יש מאלה שהוא חייב ויש מאלה שהוא פטור הא כיצד תבעו ממון חייב ד"א פטור ר' יוסי הגלילי אומר הרי הוא אומר [6]והוא עד או ראה או ידע בעדות המתקיימת בראיה בלא ידיעה ובידיעה בלא ראיה הכתוב מדבר ראיה בלא ידיעה כיצד מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני יבואו פלוני ופלוני ויעידו זו היא ראיה בלא ידיעה ידיעה בלא ראיה כיצד מנה הודיתה לי בפני פלוני ופלוני יבואו פלוני ופלוני ויעידו זו היא ידיעה בלא ראיה ר"ש אומר חייב כאן וחייב בפקדון מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון ועוד ק"ו מה פקדון שעשה בו נשים כאנשים קרובים כרחוקים פסולים ככשרים וחייב על כל

המתקיימת כו'. ואין לך עדות בזו בלא זו אלא בתביעת ממון כדמפרש ואזיל: **מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני.** הם ראו אותו פלוני ופלוני ויעידו שמנית לי בפניהם ואני פורע לך: ואינו

אואין בוסטה יוכיחו. דעיקר לא אתי להפסידה כתובתה אלא להשקותה: מושבע

המתקיימת כו'. ואין לך עדות בזו בלא זו אלא בתביעת ממון כדמפרש ואזיל: **מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני.** הם ראו אותו פלוני ופלוני ויעידו שמנית לי בפניהם ואני פורע לך: ואינו

שהוציא פלוני שם רע על בתי. ואמר בב"ד לא מצאתי לבתך בתולים ונמצא בדאי ולא הספקתי להעמידו שם בדין לתובעו קנס של מאה כסף: **הודה מפי עצמו.** בב"ד זה שהוציא שם רע בב"ד אחר פטור. קס"ד השתא דאפילו בזו עדים לאחר שהודה קאמר פטור וקתני המשביע את העדים קודם הודאה חייבין אלמא משביע עדי קנס חייבין: **הא מני ר"א בר"ש היא.** ואליביה לא אצטרכא לי דלדידיה הוי קנס ממון כיון דלא מיפטר בהודאתו: **אתאן לרבנן.** קושיא היא. ומשני כולה ר' אלעזר בר' שמעון היא והאי דקתני הודה מפי עצמו פטור לאו שבלו עדים אחר הודאה קאמר אלא בהודאה בלא עדים וטעמא הוא דקא יהיב למילתיה משום דהעדים חייבין משום דממונא אפסדוה דאין מודה בקנס פטור אלא כל זמן שהודה מפי עצמו אבל אם בלו עדים אחרי כן חייב הלכך ממון גמור הוא: **מתני' שאני כהן כו' פטורין.** כדמפרש בגמ' שאין הענין מדבר אלא בכפירת ממון: **שאנס איש פלוני או פתה בתו של פלוני.** שאנס ראובן בתו של שמעון ובתו דקתני אאיש פלוני דלעיל קאי דתנא לעיל מינה שאיש פלוני כהן או לוי ואינו בן גרושה ועליה קאי או שהשביעו שאנס איש פלוני את בתו של אומו דאיירינן ביה עד השתא: **פטורין.** דבעינן שישמעו מפי התובע ואצטריך למיתניה משום דמוקמינן לה בבא בהרשאה אפ"ה אינו בעל דינו בזו כשאר ממון דמידי דלא מטא לידיה מעולם לא מלי למכתב הרשאה עילויה: **ושחבל בי בני.** אבלה היא חבורה: **פטורין.** שאין כאן הפסד ממון שאם העידו היה הבן מתחייב מיתה ולא ממון: **ושחבל בי חבירי ושהדליק את גדישי בשבת.** שחבל בי בשבת או הדליק גדישי בשבת דתרוייהו חיוב מיתה ניתנו פטורין. וי"מ שאנס איש פלוני ופיתה את בתו האב הבא על בתו וטעמא דפטורין משום דאיכא חיוב מיתה ואף אני כן שמעתי וא"א להעמידה דאפי' בלא חיוב מיתה נמי מאן קא תבע השתא אם אנסה אחר כיס לן בושתה ופגמה וקנסה לאביה [8] אנסה אביה קנס בעי לשלומי לה בתמיה: **גמ' הא קתני סיפא עד שישמעו מפי התובע.** דקתני סיפא שלא ביד כו' עד שישמעו מפי התובע: **בבא בהרשאה.** שמינהו אפטרופוס על כך הלכך אי תביעת ממון היא הוי מחייבי: **אורכתא.** הרשאה. ולשון שולטנות הוא כמו (ב"ב דף קסד:) בשבת פלוני אורכן שלטון אף כאן אורכתא השלטה שהשליטו על בעל דינו לתובעו: **אמטלטלי.** לפי שאינו בעין והעדים מעידין על מה שכתוב מחמת שיש לי ביד פלוני כך וכך: **היכא דכפרי'.** שכבר נשמע שהנתבע כפרן דהשתא מחזי כשיקלא שחתמו על מ"ש זה שיש לי ביד פלוני כך וכך: **מנין שאין הכתוב.** דשמיעת קול מדבר אלא בעדות תביעת ממון: **נאמר כאן אואין.** או ראה או ידע: **ונאמר להלן אואין.** בשבועת הפקדון בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק: **אואין דרוצה.** או באיבה הכהו או השליך עליו בלדיה: **אואין דסוטה.** או עבר עליו רוח קנאה או איש אשר תעבר עליו וגו': **ויש עמהן שבועה.** והשביע הכהן את האשה (במדבר ה): **הא כילד.** יש תביעה שהוא חייב כו' ולקמיה [לד.] פריך איפוך אנא: **בעדות** ואזיל: **מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני.** הם ראו אותו פלוני ופלוני ויעידו שמנית לי בפניהם ואני פורע לך: ואינו

אואין בוסטה יוכיחו. דעיקר לא אתי להפסידה כתובתה אלא להשקותה: מושבע

המתקיימת כו'. ואין לך עדות בזו בלא זו אלא בתביעת ממון כדמפרש ואזיל: **מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני.** הם ראו אותו פלוני ופלוני ויעידו שמנית לי בפניהם ואני פורע לך: ואינו

שהוציא פלוני שם רע על בתי. ואמר בב"ד לא מצאתי לבתך בתולים ונמצא בדאי ולא הספקתי להעמידו שם בדין לתובעו קנס של מאה כסף: **הודה מפי עצמו.** בב"ד זה שהוציא שם רע בב"ד אחר פטור. קס"ד השתא דאפילו בזו עדים לאחר שהודה קאמר פטור וקתני המשביע את העדים קודם הודאה חייבין אלמא משביע עדי קנס חייבין: **הא מני ר"א בר"ש היא.** ואליביה לא אצטרכא לי דלדידיה הוי קנס ממון כיון דלא מיפטר בהודאתו: **אתאן לרבנן.** קושיא היא. ומשני כולה ר' אלעזר בר' שמעון היא והאי דקתני הודה מפי עצמו פטור לאו שבלו עדים אחר הודאה קאמר אלא בהודאה בלא עדים וטעמא הוא דקא יהיב למילתיה משום דהעדים חייבין משום דממונא אפסדוה דאין מודה בקנס פטור אלא כל זמן שהודה מפי עצמו אבל אם בלו עדים אחרי כן חייב הלכך ממון גמור הוא: **מתני' שאני כהן כו' פטורין.** כדמפרש בגמ' שאין הענין מדבר אלא בכפירת ממון: **שאנס איש פלוני או פתה בתו של פלוני.** שאנס ראובן בתו של שמעון ובתו דקתני אאיש פלוני דלעיל קאי דתנא לעיל מינה שאיש פלוני כהן או לוי ואינו בן גרושה ועליה קאי או שהשביעו שאנס איש פלוני את בתו של אומו דאיירינן ביה עד השתא: **פטורין.** דבעינן שישמעו מפי התובע ואצטריך למיתניה משום דמוקמינן לה בבא בהרשאה אפ"ה אינו בעל דינו בזו כשאר ממון דמידי דלא מטא לידיה מעולם לא מלי למכתב הרשאה עילויה: **ושחבל בי בני.** אבלה היא חבורה: **פטורין.** שאין כאן הפסד ממון שאם העידו היה הבן מתחייב מיתה ולא ממון: **ושחבל בי חבירי ושהדליק את גדישי בשבת.** שחבל בי בשבת או הדליק גדישי בשבת דתרוייהו חיוב מיתה ניתנו פטורין. וי"מ שאנס איש פלוני ופיתה את בתו האב הבא על בתו וטעמא דפטורין משום דאיכא חיוב מיתה ואף אני כן שמעתי וא"א להעמידה דאפי' בלא חיוב מיתה נמי מאן קא תבע השתא אם אנסה אחר כיס לן בושתה ופגמה וקנסה לאביה [8] אנסה אביה קנס בעי לשלומי לה בתמיה: **גמ' הא קתני סיפא עד שישמעו מפי התובע.** דקתני סיפא שלא ביד כו' עד שישמעו מפי התובע: **בבא בהרשאה.** שמינהו אפטרופוס על כך הלכך אי תביעת ממון היא הוי מחייבי: **אורכתא.** הרשאה. ולשון שולטנות הוא כמו (ב"ב דף קסד:) בשבת פלוני אורכן שלטון אף כאן אורכתא השלטה שהשליטו על בעל דינו לתובעו: **אמטלטלי.** לפי שאינו בעין והעדים מעידין על מה שכתוב מחמת שיש לי ביד פלוני כך וכך: **היכא דכפרי'.** שכבר נשמע שהנתבע כפרן דהשתא מחזי כשיקלא שחתמו על מ"ש זה שיש לי ביד פלוני כך וכך: **מנין שאין הכתוב.** דשמיעת קול מדבר אלא בעדות תביעת ממון: **נאמר כאן אואין.** או ראה או ידע: **ונאמר להלן אואין.** בשבועת הפקדון בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק: **אואין דרוצה.** או באיבה הכהו או השליך עליו בלדיה: **אואין דסוטה.** או עבר עליו רוח קנאה או איש אשר תעבר עליו וגו': **ויש עמהן שבועה.** והשביע הכהן את האשה (במדבר ה): **הא כילד.** יש תביעה שהוא חייב כו' ולקמיה [לד.] פריך איפוך אנא: **בעדות**

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"י מהל' שבועות הל' ג:

סז ב מיי' שם הל' ד:

סח ג ד מיי' פ"ג מהל' שלוחין הל' ו סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' קכג סעיף ח:

סט ה מיי' פ"ט מהל' שבועות הל' ג:

מוסף רש"י

לא כתבינן אורכתא אמטלטלי. דהוא"ל ואינן בעין מיחזי כשיקלא, שמא אין בידי מעל זה כלום ותמימי שהלי אשיקלא (בכורות נט ב).

רבינו חננאל

שהוציא פלוני שם רע על בתי חייב אם הודה מעצמו פטור. ופרקינן הא מני ר' אלעזר בר' שמעון היא דאמר יבואו עדים ויעידו והכי קאמר לא משכחת לה דהודה מעצמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל: **מתני'** משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה כו'. **גמ'** ואקשינן טעמא דמשביעין דאיש פלוני כהן הא המשביע עדים להעיד כי מנה לפלוני ביד פלוני חייבין והתני עד שישמעו מפי התובע. ואוקמה שמואל בבא בהרשאה: איני והאמרי נהרדעאי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי. ופרקינן הני מילי דכפריה. אבל היכא דלא כפריה כתבינן וזו השמועה עוד במרובה: ת"ר מנין שאין הכתוב מדבר שחייבין קרבן על שבועת העדות אלא בתביעת ממון. נאמר כאן אויים שנאמר והוא עד או ראה או ידע ונאמר להלן בשבועת הפקדון אויים. או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו. מה להלן בפקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף אויים שבשבועת העדות אינו אלא בתביעת ממון אויי רוצה יוכיחו דכתי' או באיבה הכהו וימות או השליך עליו כל כלי וגו' או בכל אבן וגו' שהן בלא תביעת ממון ודחינן אויי רוצה אין כהם שבועה אבל אויי העדות ואויי הפקדון יש בהן שבועה: והא סוטה דכתיב בה אויים שנאמר או עבר עליו רוח קנאה כו' ויש עמהן שבועה ומדברים שלא בתביעת ממון כו'

מסורת הש"ס

א) וב"ק עה.], **ב)** [ל"ל ומסהליק וכ"ל נמסנה במסניות], **ג)** [לקמן לה.], **ד)** כ"ק דף ע. כמוזכ דף מט., **ה)** [כתובות מח.], **ו)** [ל"ל לר' עקיבא], **ז)** [ל"ל בב"ק ע.], **ח)** רש"ל מ"ז, **ט)** [וכב"ק ע. הא"מיכו מוס' נזה].

תורה אור השלם

1. ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו: ויקרא ה א

2. נפש כי תחטא ומעלה מעל ביי וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: ויקרא ה כא

3. (כב) ואם בשנאה יהדפנו או השליך עליו בצדיה ויומת: (כא) או באיבה הכהו בידו ויומת מות יומת המכה רצח הוא גאל הדם ימית את הרצח בפגעו בו:

במדבר לה כ-כא

4. ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והוא נטמאה או עבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא לא נטמאה: במדבר ה יד

5. או איש אשר תעבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והעמיד את האשה לפני יי ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת: במדבר ה ל

6. והיה כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה: ויקרא ה ה

הגהות הב"ח

(א) תוס' [בע"ח] ד"ה ומסהליק וכו' לשלומי לה בתמיה וכו' [ל"ל בא"ד דסיפא דאמעי'. נ"ב וליכא לאקשויי ריפא לאמה לה דליכא למימר לא זו אף זו קתני אך קשה אמאי פריך מדקתני סיפא עד שישמעו מפי התובע מריפא גופה ה"ל לאקשויי וי"ל דימא ליה לאקשויי מסיפ' דתני בה בהדיא עד שישמעו מפי התובע:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה היכא וכו' דקרקע אינה נגזלת וכמ"ד המשביע עדי קרקע חייב. תמיהני הא מדמציאר דלמ"ד אין קרקע נגזלת דדרים כללי ופרטי ס"ל בולאי דהמשביע עדי קרקע פטור ועי"ג:

ואינו חייב אלא אחת בפני כ"ד. אם השביעם בנ"ד: **שלא עשה בו מושבע.** מפי אחרים כנשבע עצמו. ולקמן מפרש לה לטולה: **או לא ביטוי.** או נפש כי תשבע לבטא להרע או להיטיב: **שכן פחות מפחות.** בשביעה כתיב * תחטא לג"ש: **חטאת מחטאת.**

עדות וביטוי בחטאת אבל שבועת הפקדון בא"ש: **שכן חט"א כמו"ד תביעה"ה וכפרי"ה [ועבריה].** סימן הוא. שכן חטא תחטא מתחטא ובשניהן חייב על המזיד אבל ביטוי כתיב בה ונעלם: **תביעה וכפריה.** עדות ופקדון באין ע"י טענה וכפירה מה שאין כן בשבועת ביטוי: **ועבריה.** עדות ופקדון שחיבו השבועות לשעבר אבל ביטוי עיקרה להבא: **חטא"ה שירד"ה לחומ"ש.** סימן הוא. עדות וביטוי שניהן בחטאת ובעולה ויורד ואין בהם חומש לאפוקי פקדון שהוא באשם ובקרבן קנוא ומוסיף עליו חומש כדכתיב (ויקרא ה) ושילם אותו בראשו וחמשתיו יוסף עליו: **אאוא"ן דר"א סמיך.** דאינו אלא בתביעת ממון ואחביעת ממון גופה קאמר יש מהן שהוא חייב ויש מהן שהוא פטור: **מאי ביניייהו.** כי ניהו תביעת ממון דפטור ר"ע ומחייב בהו ר"א: **לר"א חייבין.** דגבי השבת גזילה שמעי' ליה לקמן (דף לז:) דמיחייב השבה על גזילת קרקע וקס"ד דהוא הדין לשבועת הפקדון או לשבועת העדות: **ולר' יוחנן דאמר משביע עדי קרקע פטור אפי' לר"א.** וכן לשבועת הפקדון לקמן היא בפ' שבועת הפקדון (שם): **איכא ביניייהו עדי קנס.** לר"א חייבין וכן בשבועת הפקדון דשמעינן ליה [שם] דדריש פרשת שבועת הפקדון בריבוי ומיעוטי גבי והשיב את הגזלה[ה]. והא דאמרינן בכתובות (דף מב.) גבי פקדון יצאו אלו אבל אם קנס קנס דלא כר"א: **לימא ר' יוסי הגלילי.** דאמר אין עדות מתקיימת אלא בראיה וידיעה חוץ מעדות ממון: **ליה ליה דרבי אחא.** דלאין ומחייב בדמי כגון גמל האחור בין הגמלים דמחייב ליה בלא ראיה בדמי: **האומר.** בועט בראגלו. ולי נראה בשבא ליזקק לנקיבה הוא נלחם ומכה בראגלו גמלים שבביתו ולשון אחר נופל בתשמיש גמלים דתניא בבכורות (דף ח.) גמל אחור כנגד אחור: **דאי אית ליה דר' אחא.** דלאין בדמי: **דיני נפשות נמי משכחה לה.** דמתקיימת בלא ראיה כגון הא דשמעון בן שטח דאי איתא ליה דיינת ליה בדיני ממונות גבי גמל משום דבידוע שזה הרגו ה"נ בידוע שזה הרגו: **אלא ראיה בלא ידיעה היכי משכחה לה.** אם ראה שהרג אדם ואינו יודע מי הוה ההרוג מי מצי מסהיד עליה מי לא בעי[ו] למידק כו': **קסבר ר' יוסי הגלילי.** מילתא באפי נפשה היא והכי קאמר[ז] מדקאמר ר' יוסי הגלילי אין שבועת העדות אלא בעדות המתקיימת בידיעה בלא ראיה וראיה בלא ידיעה ש"מ דס"ל משביע עדי קנס דאונס ומפתה וכפרו פטורין:

ועדים

נהי דידיעה בלא ראיה אשכחן לה ראיה בלא ידיעה מי לא בעי מידע נכרית בעל בת ישראל בעל בתולה בעל בעולה בעל יתיב רב המנונא קמיה דרב יהודה ויתיב רב יהודה וקא מיבעיא ליה מנה מניתיך בפני פלוני ופלוני

ועדים

חייב בשלמא ידיעה בלא ראיה משכחת לה אלא ראיה בלא ידיעה היכי משכחת לה. מי לא בעי ידע אי נכרית בעל או בת ישראל בעל: מנה מניתיך לך בפני פלוני ופלוני

כל אחת ואחת בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד אינו מדבר אלא בתביעת ממון עדות שלא עשה בה נשים כאנשים קרובים כרחוקים פסולין בכשרים ואינו חייב אלא אחת בפני ב"ד אינו דין שלא יהא מדבר אלא בתביעת ממון מה לפקדון שכן לא עשה בו מושבע כנשבע ומזיד בשוגג תאמר בעדות שכן עשה בה מושבע כנשבע ומזיד בשוגג ת"ל [6]תחטא תחטא לגזירה שוה נאמר כאן [1]תחטא ונאמר להלן [2]תחטא מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון מתקיף לה רבה בר עולא [3]או או ביטוי יוכיחו שהן אואין ויש עמהן שבועה ואין עמהן כהן ומדברים שלא בתביעת ממון מסתברא מפקדון הוה ליה למילף שכן תחטא מתחטא אדרבה מביטוי ה"ל למילף שכן חטאת מחטאת אלא מסתברא מפקדון ה"ל למילף שכן חטא במזיד תבעיה וכפריה ועבריה אדרבה מביטוי הוה ליה למילף שכן חטאת שירדה לחומש הנך נפישן: ר"ע אומר [4]והיה כי יאשם לאחת מאלה יש מאלה שהוא חייב ויש מאלה שהוא פטור הא כיצד תבעו ממון חייב תבעו ד"א פטור איפוך אנא ר"ע אאואין דר"א סמיך מאי ביניייהו בין ר"א ובין ר"ע איכא ביניייהו משביע עדי קרקע לר"א חייבין לר"ע פטורין [5]ולר' יוחנן דאמר התם משביע עדי קרקע אפי' לר"א פטורין הכא מאי איכא בין ר"א לר"ע איכא ביניייהו עדי קנס ר' יוסי הגלילי אומר והוא עד או ראה או ידע בעדות המתקיימת בראיה בלא ידיעה ובידיעה בלא ראיה הכתוב מדבר א"ל רב פפא לאביי לימא ר' יוסי הגלילי [8]ליתי ליה דר' אחא [9]דתניא ר' אחא אומר גמל האוחר בין הגמלים ונמצא גמל הרוג בצידו בידוע שזה הרגו דאי אית ליה דר' אחא בדיני נפשות נמי משכחת לה כר"ש בן שטח [7]דתניא אר"ש בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתי אחריו ומצאתי סייף בידו ודם מטפטף והרוג מפרפר אמרתי לו רשע מי הרגו לזה או אני או אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי שהרי אמרה תורה [5]על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת אלא המקום יפרע ממך אמרו לא זזו משם עד שנשכו נחש ומת אפי' תימא אית ליה דרבי אחא בשלמא ידיעה בלא ראיה משכחת לה אלא ראיה בלא ידיעה היכי משכחת לה מי לא בעי מידע אם עובר כוכבים הרג או ישראל הרג אם אדם טרפה הרג או שלם הרג ש"מ קסבר רבי יוסי הגלילי משביע עדי קנס פטור דאי ס"ד חייב

מושבע בנשבע ומזיד בשוגג. וליכא למימר דהיא גופה נילף בק"ו דאיכא למימר שבועת ביטוי יוכיח ומיהו במה מצינו מצי גמר לה ונראה דהיינו הא דפריך לקמן ליגמר נמי שבועת פקדון משבועת העדות למושבע מפי אחרים וכ"ת אדרבה נילף מביטוי מסתברא דאיכא למילף טפי מעדות שכן חטא תבעיה כפריה ועבריה: **ה"ג תבעיה כפריה ועבריה.** ואית דל"ג ועבריה משום דשבועת ביטוי איתא [נמי] לשעבר לר"ע ול"ג דא"כ תבעיה וכפריה תרי מילי ניהו מדקאמר הנך נפישן ולקמן בשמעתין מוכח דחדא היא דפריך אדרבה מעדות ה"ל למילף שכן חטא הדיוט בשבועה תבעיה וכפריה ואואין ומשני הנך נפישן ואי משיבי בתרי אם כן לא נפישן:

דאי אית ליה דר' אחא בדיני נפשות נמי משכחת לה. משמע הכא דר' אחא אית ליה אומדנא בדיני נפשות ותימה דבפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לז.) גבי כילד מאיימין על דיני נפשות שמא תאמרו מאומד ראיתם ודייק בגמ' (שם:) הא בדיני ממונות [6]אמרינן כמאן כר' אחא כו' משמע דלא איירי רבי אחא בדיני נפשות וי"ל דולאי מעיקרא דס"ד דלא מיתוקמ כרבנן ע"כ מוקי לה כר' אחא ואית לן למימר דלא איירי אלא בדיני ממונות דוקא ולא בדיני נפשות כי היכי דתיתוקמ מתני' כוותיה אבל לפי המסקנא דמוקי לה כרבנן מ"ל דר' אחא אית ליה אומדנא אפי' בדיני נפשות אבל עוד תימה דמשמע משום דאית ליה בדיני ממונות אית ליה נמי בדיני נפשות וא"כ אפי' אית ליה דר' אחא משכחת לה אומדנא בדיני נפשות לכ"ע כמו שעלתה לו נשיכה על ראשו ונקב קרום של מוח דאפי' רבנן מודו בהאי אומדנא כדמוכח בפרק כל הנשבעין לקמן (דף מו:) כגון שעלתה לו נשיכה על גבו ובין אצילי ידיו וי"ל דהמ"ל ולטעמיך:

על פי שנים עדים. תבר היה וכמ"ד (מכות דף ו: וב"ק דרין מ:) דאין צריך התראה ואע"פ שהיה כאן פירכוס ובלבול דוח שהרי בחורבה היה לא היה פוטרו בשביל כך דדוקא גבי גלות הוא דפטרי' ליה בפ' בתרא דיבמות (דף קכ: ושם) משום דמיימתי קראי דכתיב כמה זמנין ויפל עליו וימות אבל ממיתת ב"ד לא מיפטר בהכי תדע דהא אמרינן (סנהדרין עח:) שהיו מוכשים אותו ומיהו מכאן יש לדחות ולאוקמיה כגון דמחייה בביתא דשאל ולא פרכים וכן צריך לאוקומה למאן דמוקי בפ' אלו נערות (כתובות לג:) לקרא בשוגג ומאי ונקה ונקה מגלות[ט]:

אי טריפה הרג אי שלם הרג. תימה הא אזלינן בתר רובא דמרובא דייקינן לה בפ"ק דחולין (דף יא: ושם) דלא חיישינן דלמא במקום סייף נקב הוה וי"ל דמיילי כגון דאיכא קמן חד טריפה וחד שלם דצריך לידע איזה מהם הרג:

ועדיס

ע א מיי' פ"ח מהלכות עקי ממון הלכה יד סמג עשין סח טוש"ע חו"מ סימן תח סעיף כ:

רבינו חננאל

או או ביטוי יוכיחו שנאמר או נפש כי תשבע לבטא בשפתים. שהן אואין ויש בהן שבועה ואין בהן כהן ומדברין שלא בתביעת ממון כו'. תחטא בתחטא לג"ש נאמר כאן ונפש כי תחטא [ושמעה קול אלה ונאמר להלן נפש כי תחטא] ומעלה מעל בה' וגו' מה להלן תביעת ממון אף כאן תביעת ממון. אדרבה מביטוי הוה ליה למילף. שכן תרוייהו חטאת לאפוקי פקדון דאשם הוא. ופרקינן מסתברא מפקדון הוה ליה למילף שכן תרוייהו תחטא תחטא כתיב בהו. ושניהן מביאין על הזדון כשוגג כדתנן בכריתות. ד' מביאין על הזדון כשוגגה ויש להן תובעין לזה ולזה ושניהן עברו על מצוה. למעוטי שבועת ביטוי דלית בה חדא מהני. אדרבה מביטוי הוה ליה למילף. שכן שבועת ביטוי ושבועת העדות ישנן שתיהן בקרבן עולה ויורד ואין בהן חומש ותרוייהו כתיב בהו (חט חט) [חטאת] למעוטי פקדון דליתיה בעולה ויורד ואית ביה חומש [ואשם] ודחינן הנך דפקדון נפישי דהני ארבע והני תלת: ר' עקיבא אומר כתיב והיה כי יאשם לאחת מאלה. יש מאלה [שחייב] ויש מאלה שפטור. הא כיצד תבעו ממון חייב תבעו בדבר אחר פטור. איפוך אנא. ר' עקיבא נמי על אוריין דרבי אליעזר סמיך לה ובעדי קרקע פליגי. לרבי אליעזר חייבין לרבי עקיבא פטורין: רבי יוסי הגלילי אומר והוא עד או ראה או ידע בעדות המתקיימת בראיה בלא ידיעה. כגון מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני ובידיעה בלא ראיה. כגון מנה הודית לי בפני פלוני ופלוני. וכי האי גוונא לא משכחת לה אלא בחביעת ממון. לימא ליתיה ליה לרבי יוסי הגלילי הא דתניא ר' אחא אומר גמל האוחר בין הגמלים ונמצא גמל הרוג בצידו שזה הרגו (דאית) [דאי איתי] ליה בדיני נפשות נמי משכחת לה כגון מעשה דשמעון בן שטח שראה אחד רץ אחר חבירו לחורבה ורץ אחריו ומצא אחד הרוג מפרפר ודם מטפטף כו' הנה ידע שודאי זה הרגו. אבל בראית העין לא ראהו. ואסיקנא אפילו תימא אית ליה. בשלמא ידיעה בלא ראיה משכחת לה כי האי גוונא אלא ראיה בלא ידיעה היכי משכחת לה לא בעי מידע עובד כוכבים הרג או ישראל הרג שלם הרג או טרפה הרג. ש"מ קסבר ר' יוסי הגלילי המשביע עדי קנס פטור. דאי ס"ד לך בפני פלוני ופלוני

מסורת הש"ס

א) [סוטה לג. כריתות ט.], ב) [לקמן לז:], ג) כ"ב לג. סנהדרין לז: [תוספתא דב"ק פ"ג], ד) [סנהדרין לז: ע"ש], ה) [ויקרא ה:], ו) [בדפו"י למילנו], ז) הא דקתמר. כל"ל רש"ל, ח) נ"ל אמדינן, ט) [וע"ע תוס' ומוס' יבמות קכ: ד"ה אלא אלא ד"ה מיישינן ותוס' כתובות לג: ד"ה דלמא ותוס' גיטין ע: ד"ה אלא מעתה וד"ה מיישינן].

תורה אור השלם

1. וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה א

2. נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וּמָעֲלָה מָעַל בְּיְיָ וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד אוֹ בְגֵזֶל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ: ויקרא ה כא

3. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבֻעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה: ויקרא ה ד

4. וְהָיָה כִּי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: ויקרא ה ה

5. עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת לֹא יוּמַת עַל פִּי עֵד אֶחָד: דברים יז ו

גליון הש"ם

רש"י ד"ה שכן תחטא וכו' **תחטא** לג"ש. תמוה לי הא קאי על ר"א דלא ליף מתחטא מחטא. וגם אם הוי ג"ש איך דאמרינן עלה דאדרבה מביטוי הו"ל למילף שכן חטאת מחטאת וגם מה צריך ר"א לגימודא דאואין כיון דליף מג"ש דתחטא. ולזה היה נראה בפשוטו דמה דאמרינן שכן חטאת מחטאת היינו דלומה יותר לפקדון כיון דבשביעה כתיב תחטא וכדאמרינן עלה מאדרבה מביטוי שכן חטאת מחטאת היינו דלענין זה דומה יותר לביטוי. ודבכי רש"י נע"ג:

מוסף רש"י

שזה הרגו. שדרך פוסים מזויינים (נ"ל מיוחדים. עי' ירמיה ה ח) לבטח פוסים שמלידו (סנהדרין לז:). **אני או אתה.** שמעון בן שטח קאמר ליה הכי (שם).